

Intervisie Brede School

Verslag

Brede School in Kortrijk

Hanne Verledens (Onderwijsopbouwwerk – Brede School, Kortrijk) & Maarten François (OCMW Kortrijk)

Verslag: Lia Blaton (Steunpunt Diversiteit & Leren)

1. Historiek

Vanuit de administratie jeugd werd in 2007 een oproep gelanceerd voor het indienen van projectvoorstellen. In Kortrijk werd een project ingediend met betrekking tot het creëren van een aantrekkelijk aanbod m.b.t. vrije tijd voor jongeren (middagaanbod & naschools aanbod). Veel jongeren, vooral uit technische en beroepsscholen, trokken namelijk vaak tijdens de middag en na school naar cafés of hingen rond. In het project wilde men nagaan hoe men activiteiten tijdens de middag en naschools aantrekkelijk kon maken voor jongeren. De subsidie (€25000) werd benut om een parttime begeleider tewerk te stellen. In het project stelden vrijetijdsorganisaties zichzelf voor, en konden jongeren kennismaken met tal van mogelijkheden in de vrije tijd. Een zeer breed publiek werd aangesproken. Het aanbod dat voorzien werd was enkel voor 12 jaar en ouder, en een aantal clubs gaven aan dat voor sommige sporten het belangrijk is jongeren vroeger te rekruteren. Het project evolueerde en het aanbod bleek een succes te zijn. Maar, op het einde van het project dat drie jaar liep had men twee bedenkingen: hoe het project verzelfstandigen, omdat de kans groot was dat wanneer het personeelslid wegviel, ook alle activiteiten zouden wegvallen. Daarnaast had men het gevoel dat het eerder een 'boekingskantoor' voor activiteiten was dan een echte samenwerking. In 2010 werd een nieuwe oproep gelanceerd (vanuit cultuur/jeugd). In Kortrijk werd besloten in te dienen, maar het project zo uit te schrijven dat de werking niet zou afhangen van een personeelslid. Een belangrijk luik zou dan ook besteed worden aan het bewust maken van scholen om zelf te investeren in het bredeschoolverhaal. De stad wilde deze werking stimuleren door het subsidiebudget van 25.000 euro zelf te verdelen over ingediende projecten van scholen. Maar, het project werd niet goedgekeurd.

2. Rol stad Kortrijk & OCMW

Ondertussen was de **stad Kortrijk** wel overtuigd van de meerwaarde van het opzetten van netwerken/samenwerkingsverbanden. Er werd besloten om meer gestructureerd samen te werken. De dienst welzijn en het OCMW werkten een [visietekst Brede School](#) uit. Vanuit de stad merkte men dat verschillende scholen die zelf wilden startten met samenwerkingsverbanden ook bij verschillende schepenen terecht kwamen op zoek naar geld. Daarom was het uitwerken van een visietekst een duidelijke meerwaarde.

De visietekst heeft vooral als doel om een aantal basiselementen uit te schrijven. De stad wil vooral de krijtlijnen uittekenen en aangeven dat als je een Brede School wil zijn het belangrijk is een duurzaam netwerk uit te bouwen met verschillende partners. Partners moeten ook evenwaardig zijn. Een brede school moet meer zijn dan een project dat eenmalig loopt en opgezet wordt. De stad stimuleert dus dat de school zelf naar buiten treedt maar ook partners toelaat op school (een dubbele beweging).

Op niveau van de stad Kortrijk werd een kerngroep samengesteld, gecoördineerd door Hanne Verledens (vanuit Welzijn) en met vertegenwoordigers vanuit jeugd, cultuur, gebiedswerking, sport en OCMW. De visie werd uitgebouwd vanuit deze kerngroep.

Ook vanuit het **OCMW** wordt aangegeven dat Brede School organisch gegroeid is. Het OCMW in Kortrijk organiseert in vijf aandachtswijken buurtwerk. Deze buurten worden omschreven als kwetsbare buurten en in de werking werd al gekeken naar samenwerking tussen verschillende partners om het welzijn in de wijken te verhogen. In deze wijken situeren zich ook een aantal concentratiescholen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Het OCMW wilde meer doen om scholen te betrekken en banden te smeden tussen onderwijs en welzijn. In de cijfers ziet men een stijging van kansarme gezinnen en een stijging van het aantal geboortes in kansarme gezinnen (18% in 2012). Als OCMW is het belangrijk om zo vroeg mogelijk in te zetten. Het is evenwel niet altijd gemakkelijk om bepaalde gezinnen te bereiken. Vanuit OCMW ervoer men dat kansarme gezinnen wel vertrouwen hebben in de school, terwijl het OCMW soms nog als hoogdrempelig ervaren wordt. Via de school kan men ouders bereiken, dat wil niet zeggen dat de school de sociale problemen moet oplossen, maar dat sociale dienstverlening via de school beter bepaalde gezinnen kan ondersteunen. Het OCMW geeft aan dat individuele hulp en dienstverlening een belangrijke piste. Het inzetten op samenwerking vergt tijd, ruimte en energie en kreeg langzaam vorm.

Bijvoorbeeld: V-tex: is gelegen tussen twee aandachtswijken, 84% van de kinderen zijn SES-kinderen, scholen zagen in dat ze elkaar konden ondersteunen.

Het OCMW werkt ook proactief, er zijn immers meer en meer gezinnen die op de rand van de armoede leven, het is daarom belangrijk om hen snel te bereiken en via school info te verspreiden. Scholen voelen aan dat het voor een stuk ontlastend is, zij zijn vaak de eerste die armoede zien in de klas en merken door samenwerking dat het OCMW op vele vlakken toch kan ondersteunen. De signaalfunctie is belangrijk: leerkrachten merken veel op, zeker in het basisonderwijs, maar ook in het secundair onderwijs, hebben leerkrachten vaak voeling met de situatie. Het secundair onderwijs is ook meer en meer belangrijk: meer leerlingen verlaten voortijdig het onderwijs en er is ook de spijbelproblematiek. Met als gevolg dat ondertussen een derde van de leefloners in Kortrijk jonger dan 25 jaar zijn. Hun toekomst en kansen op de arbeidsmarkt zien er niet rooskleurig uit. Het blijkt ook dat deze jongeren vaak onrealistische verwachtingen hebben (loon, mogelijkheden tot vinden van een job, ...). Het OCMW wil ook hier graag snel inzetten (budgetbeheer, loopbaanbegeleiding, ...). Verder is ook vrijetijdsparticipatie een belangrijk element. Deelnemen aan het vrijetijdsaanbod is ook belangrijk in termen van sociale gelijkheid en het creëren van kansen. Al dan niet kunnen deelnemen aan het vrijetijdsaanbod creëert ook sociale uitsluiting (zij die kunnen naar de bioscoop gaan, zij die dat niet kunnen; zij die toegang hebben tot muziek/dans/... en zij voor wie de drempel daarvoor te hoog is).

Bijvoorbeeld: Kunnen deelnemen aan het vrijetijdsaanbod speelt voor kinderen heel erg. Aan de film gaan kost ondertussen al negen euro en dan is er ook nog de hele merchandisingmachine (schriftjes, pennenzakken, ...). Dat proces van 'erbij' horen (of net niet) begint al heel vroeg en heeft een enorm effect op kinderen.

Samen met de stad Kortrijk werd het OCMW een armoedeplan uit voor de komende jaar, samenwerkingsverbanden als Brede School staan op de agenda.

3. Projectsubsidiesysteem

Een visietekst is slechts een deel van het verhaal. In **2010** werd gestart met een projectsubsidiesysteem. Deze projectsubsidies hebben vooral tot doel een **impuls** te creëren voor organisaties en scholen om een sluitend netwerk rond het kind/de jongere te creëren met als doel het levenslang en levensbreed leren te bevorderen, optimale ontwikkelingskansen te bevorderen en zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden.

Het gaat over 12.500 euro subsidies, dus een beperkt bedrag. Het bedrag is vrijgemaakt vanuit verschillende diensten (onderwijs, welzijn en jeugd). Twee jaar geleden werden deze verschillende budgetten effectief binnen een post (onderwijsopbouwwerk) samengebracht om het administratieve beheer gemakkelijker te maken.

De projectsubsidies worden toegekend per jaar, een project kan maximum twee jaar verlengd worden, daarna wordt verwacht dat het project structureel opgenomen is in de bredeschoolwerking. Bij de projectsubsidies wordt verwacht dat het project ook telkens eigen middelen investeert:

Financiële ondersteuning is als volgt:

Jaar 1: max. 70% subsidie min. 30% eigen inbreng

Jaar 2: max. 50% subsidie min. 50% eigen inbreng

Jaar 3: max. 30% subsidie min. 70% eigen inbreng

Eigen inbreng kan zowel in de vorm van personeelsinzet als materiaalkosten.

De subsidie van de stad kan niet gebruikt worden voor personeelskosten. (Bron: het subsidiereglement)

Meer uitleg over het subsidiereglement vindt u hier: <http://www.kortrijk.be/producten/subsidies-projecten-brede-school>

Momenteel zijn er nog een aantal scholen die hun project kunnen verlengen, maar er worden geen nieuwe projecten meer gesubsidieerd. Projecten worden opgevolgd door de kerngroep en elk project heeft een verantwoordelijke (een aanspreekpunt) binnen de stad Kortrijk, afhankelijk van de inhoud van het project kan dat een medewerker van leefmilieu, jeugd, sport, ... zijn. Uit de ervaring van de projecten blijkt dat het eerste jaar vooral een jaar is om te groeien: initiatieven opzetten, ontdekken wat werkt om vervolgens te groeien of het project bij te sturen.

4. Reacties van scholen

Scholen vinden het kunnen indienen voor projectsubsidies interessant, het is een impuls waardoor mogelijkheden tot samenwerking ontstaan. Een aantal scholen geven evenwel aan dat het samenwerken wel wat vergt op vlak van investeren van personeel. Het is een evenwichtsoefening: hoe de kernopdracht van de school verzoenen met het investeren in het vormen van een netwerk. Voor projecten blijft het een uitdaging: hoe verderzetten als de subsidie stopt.

Samen met vijf scholen heeft de stad samengezeten, ook samen met het nieuwe bestuur. In het flankerend onderwijsbeleid (FLOB) werd een nieuw plan uitgeschreven. De politiek en de stad heeft binnen FLOB aantal keuzes gemaakt om van BS een structureel verhaal te maken.

5. Toekomst

Website:

Het Plan Nieuw Kortrijk, het bestuursakkoord 2013-2018, verwijst naar het belang van Brede School. De Brede School is een onmisbaar instrument geworden om het sociale weefsel lokaal te versterken. Leerlingen, gezinnen en inwoners van buurten ontmoeten elkaar zowel in schools of buitenschools verband. Onderwijzend personeel detecteert in eerste lijn problemen wat helpt bij het opzetten van resultaatgericht sociaal beleid.

Via vrijetijdsparticipatie, actievare participatie in de buurt, opnemen van vrijwilligerswerk, gestimuleerd/ georganiseerd vanuit een Brede Schoolwerking, kan maatschappelijke integratie bevordert worden en sociale uitsluiting tegen gegaan.

Samen met de basis- en secundaire scholen wordt bekeken hoe een duurzame ondersteuning van Brede School initiatieven mogelijk is en welke rol de stad Kortrijk hier in opneemt.

Website: www.kortrijk.be/bredeschool, geraadpleegd op 17 september 2013

Als vervolg van het opgezette traject werden er onderwijstafels georganiseerd waarop alle scholen uitgenodigd werden. Scholen werden persoonlijk aangesproken om deel te nemen aan deze onderwijstafels. Het doel van de onderwijstafels was het in kaart brengen van gemeenschappelijke maatschappelijke uitdagingen waar samen aan gewerkt zou moeten worden in de komende zes jaren. Er werd gewerkt met "open space"-methodiek: dit houdt in dat de uitkomst helemaal ongehouden werd en geen thema's op voorhand al bepaald werden. 150 mensen namen deel aan de onderwijstafels. Het verslag van deze tafels wordt gemaakt door een werkgroep basisonderwijs en secundair onderwijs. Daaruit worden doelstellingen gehaald die men wil bereiken.

De stad gaat thema's verfijnen en dan opnieuw de discussie starten met de scholen. Het is belangrijk om een coherent verhaal te creëren waaraan dan verschillende acties gekoppeld worden. Wat uit de onderwijstafels komt, wordt in kaart gebracht. Vervolgens zullen prioriteiten gekozen worden en een impactanalyse gemaakt worden: welke acties hebben een grote impact/grote kost; welke grote impact/lage kost, welke geen impact/hoge kost en welke een lage impact/lage kost.

Vragen?

Hoe loopt de financiering?

- De budgetten van onderwijsopbouwwerk, jeugd en onderwijs werden samengevoegd voor de subsidies. Twee jaar geleden werden de budgetsommen ook effectief op een post binnen onderwijsopbouwwerk gezet, maar het komt dus vanuit verschillende domeinen.
- Voor de komende jaren loopt de discussie nog momenteel.

Communicatie versterken tussen OCMW en scholen

- Maarten François geeft aan dat het versterken van de communicatie tussen OCMW en scholen nog versterkt moet worden.
Bijvoorbeeld: Er is een oplossing voor problemen als bijvoorbeeld onbetaalde schoolrekeningen, het OCMW heeft daar procedures voor, maar scholen weten dit niet altijd. De school kan met het sociaal huis contact opnemen, en het OCMW kan advies geven maar ook een intake doen, etc.
- Het OCMW kan ook naar school komen om een intake te doen met een gezin, zeker om dat de kans is dat een gezin, bij doorverwijzing, niet naar het OCMW gaat. Hier wordt vanuit het OCMW Kortrijk meer over nagedacht.

Aanbod stad voor scholen?

- Op stadsniveau werd ervoor gekozen om een nieuwsbrief te versturen naar scholen. In deze nieuwsbrief staat het aanbod van de hele stad. Men wilde vermijden dat om de haverklap een andere dienst een nieuwsbrief met aanbod voor scholen stuurt.
- Op de agenda staat nog het sterker uitwerken hiervan.

Afstemmen doelen verschillende organisaties?

Er zijn ook nog meer organisaties die vanuit de stad een toelage krijgen voor hun werking. Een aantal van deze organisaties werkt eigenlijk ook aan zaken zoals in brede school ingeschreven staan. Tijdens de intervisie werd geopperd dat het ook een mogelijkheid zou zijn om bijvoorbeeld ook aan zulke organisaties expliciet de opdracht te geven om in te zetten op het samenwerken met scholen en in netwerken als Brede School.

Welke projecten Brede School liepen er?

- Er werd een filmpje gemaakt van projecten:
<http://www.youtube.com/watch?v=6VAn6P1qqHk>
- Opmerking: projecten moeten niet noodzakelijk door een school ingediend worden! Ook buurtwerkers of andere organisaties kunnen een project (met samenwerking met verschillende partners, met als doel maximaliseren van ontwikkelingskansen) indienen.
- Enkele projecten die vermeld werden op de intervisie (niet-exhaustief)
 - o De Warande: De Warande is een speelplein dat een tijdje geleden heraangelegd werd. Vanuit de jeugddienst wilde men al lang samenwerken met de school in de buurt, maar dat was er nog niet van gekomen. Bij de heraanleg van het speelplein werd er ook ruimte voorzien voor een buurttuin. Vanuit jeugd is men naar de school gestapt met de vraag om samen te werken. Twee leerkrachten (van het eerste leerjaar) en ouders en de buurt stapten in het project. In het tweede jaar van het

project werd het uitgebreid: elk leerjaar werkte mee in de buurttuin en ook het speelplein werd betrokken.

- PTI campus tuinbouwschool (i.s.m. WZC Sint-Jozef, buurtwerk OCMW gebiedswerking Kortrijk), gelegen naast een RVT sloopte letterlijk de muren. Daardoor kregen de bewoners van het RVT toegang tot het dierenpark van de tuinbouwschool. Hetzelfde gebeurde met de kinderopvang. Door de tuinen samen te voegen ontstond er een grotere oppervlakte en ontstond er meer samenwerking.
- Basisschool Sint-Jozef werkte een theaterproject uit in samenwerking met een regisseur, V-TEX, Par Toi, VTI, Unie der Zorgelozen en De Veerman. In dit theaterproject (kleuters) lag de focus op taalontwikkeling: door te spelen met taal wil men de taalbarrières naar beneden halen. Ook ouders en buurtbewoners worden betrokken als actieve participant.
- De Levensboom V-tex zette, samen met Velt, vzw De Poort, Groen Brigade en V-tex Buurtwerk in op groen in de wijk. Ze spraken gericht een aantal tuineigenaars aan om hun tuin te onderhouden, maar ook plantenbakken van het RVT de Korenbloem. De partners willen kansen creëren voor de kinderen van de school maar tegelijkertijd ook de buurt dichterbij elkaar brengen.
- Het VTI, i.s.m. Team Jeugd en de leerlingenraad laat leerlingen in contact komen met verschillende vrijetijdsbestedingen (21 project). Daarnaast zetten de leerlingen zelf een festival op touw, en op woensdagnamiddag konden leerlingen tal van workshops volgen als voorbereiding: belichting, elektriciteit, fotografie, ... Dit project had blijkbaar een sterk effect op de dagelijkse klaspraktijk: leerlingen waren gemotiveerd om deel te nemen.
- Vrije Basisschool Aalbeke zette in op het versterken van de sociale cohesie in de straat (Lauwsestraat in beeld), in samenwerking met OC Aalbeke, De Weister en de bibliotheek.
- In het project ‘het open groene: Pauvre Leute’ werd samengewerkt met gebiedsrichting Marke, Kapsalon Heidi, Elektro Mario Goethals, Esthetiek Pascaline en een kunstenares Bea Vandorpe met als focus: de interactie tussen de school en de buurt versterken. De geschiedenis van de buurt werd onderzocht en in workshops werd de buurt verkend.
- Een campus met scholen van het kleuter tot het hoger onderwijs kenden elkaar niet en zette daarom in op het versterken tussen de onderlinge banden. Zo werkt de richting haartooi samen met de kleuterschool, krijgt de opleiding fotografie (volwassenen, avondonderwijs) een plaats in de school (door opdrachten). Nu zet dit project ook in op de buurt: er wordt samengewerkt met dienstencentra (senioren) en het restaurant, dat eerst enkel toegankelijk was voor leerkrachten, is nu ook opengesteld voor buurtbewoners.

Het gaat bij het vormen van het netwerk vooral over het kiezen van wat men wil bereiken, het gaat niet om de acties op zich maar het versterken van het netwerk en samenwerkingsverbanden. De verschillende projecten situeren zich ook in heel verschillende omstandigheden. Zo zijn er wijken waar wel een school is, maar waar geen winkels zijn, en andere wijken hebben in eenzelfde straat wel twintig verschillende organisaties die actief zijn.

- **Evalueren van projecten?**

De evaluatie van de projecten wordt momenteel verwerkt. In de bevraging werd nagegaan wat het effect van het project is op de werking van de school, maar ook op de omgeving van de school. En of de doelstellingen bereikt zijn. In de bevraging wordt ook nagegaan of medewerkers vaststellen of er een effect is op leerlingen en het gezin en de betrokken partners. Naast effecten wordt ook nagegaan wat knelpunten zijn.

Discussie intervisie: de vraag naar effectevaluatie leeft. Het is belangrijk om doelstellingen af te toetsen en verschillende elementen op te nemen. Ook dat wat leerkrachten en betrokkenen ervaren is relevante informatie.

- **Onderwijstafels?**

Uit de onderwijstafels: scholen gaven aan dat het belangrijk is om een structurele bredeschoolwerking uit te bouwen. Het gaat over het maximaliseren van ontwikkelingskansen, met aandacht voor kwetsbare jongeren en socio-emotionele problemen. De strategische doelstellingen die in het plan van de stad opgenomen zijn zijn gelinkt aan de kernaspecten van Brede School (veiligheid, maatschappelijke participatie, talentontwikkeling en plezier, gezondheid en voorbereiding op de toekomst).